Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i (DDSÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i (DDSÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20033

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i (DDSÖ), kronik böbrek yetmezli?i nedeniyle diyaliz tedavisi gören hastalar?n, ya?am kaliteleri ve tedavi sonuçlar? aç?s?ndan kritik önem ta??yan diyet ve s?v? k?s?tlamalar?na ne ölçüde uyum sa?lad?klar?n? veya uyumsuzluk gösterdiklerini belirlemek amac?yla geli?tirilmi? bir uyarlama arac?d?r. Ölçek, hastalar?n kendi bildirimlerine dayanarak uyumsuzluk düzeylerini be? farkl? kategori üzerinden de?erlendirmeyi hedefler.

Bu ölçek, hem?irelik ve nefroloji alan?ndaki klinisyenler ve ara?t?rmac?lar için, diyaliz hastalar?nda görülen yüksek morbidite ve mortalite oranlar?n? etkileyen temel davran??sal faktörleri tan?mlamada önemli bir araçt?r. Elde edilen sonuçlar, bireyselle?tirilmi? e?itim ve destek programlar?n?n planlanmas?nda temel veri sa?lamaktad?r. Ölçe?in Türkçe adaptasyonu 2009 y?l?nda yap?lm?? olup, psikometrik özellikleri incelenmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Diyaliz, S?v? K?s?tlamas?, Diyet Uyumsuzlu?u, Kronik Böbrek Yetmezli?i, Hemodiyaliz, Uyum, Ya?am Kalitesi, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Belgüzar Kara

Amaç

Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i (DDSÖ)'nin temel amac?, son dönem böbrek hastal??? (SDBH) nedeniyle diyaliz tedavisi alan bireylerin, zorunlu diyet ve s?v? al?m? k?s?tlamalar?na kar?? gösterdikleri uyumsuzluk derecesini sistematik olarak ölçmektir.

Diyaliz hastalar?nda s?v? ve diyet k?s?tlamalar?na riayet etmemek, interdiyalitik kilo al?m?n?n artmas?na, hipertansiyona, pulmoner ödeme ve sonuç olarak hastaneye yat?? oranlar?n?n yükselmesine neden olmaktad?r. Bu nedenle, uyumsuzlu?un ciddiyetini ve türünü tespit etmek, klinik müdahale stratejilerinin geli?tirilmesi için hayati önem ta??maktad?r.

Yap?

DDSÖ, diyaliz hastalar?n?n tedavi rejimine gösterdi?i uyumsuzlu?un boyutlar?n? ölçen davran??sal bir yap?y? temel al?r. Ölçek, uyumsuzlu?un sadece varl???n? de?il, ayn? zamanda ?iddetini de belirlemeyi amaçlar. Yap?sal olarak, ölçe?in diyet ve s?v? k?s?tlamalar?na yönelik

ARABPSYCHOLOGY.COM

spesifik alt boyutlar? içermesi beklenir, ancak kaynakta bu alt boyutlar detayland?r?lmam??t?r.

Ölçek, hastalar?n s?v? al?m?n? s?n?rlama, potasyum, fosfor ve sodyum gibi elektrolitleri k?s?tlama konusundaki zorluklar?n? ve ba?ar?s?zl?klar?n? de?erlendirir. Ölçülen bu yap?, hastan?n hastal??? yönetme becerisini, öz yeterlili?ini ve tedavi motivasyonunu yans?tan karma??k bir psikososyal ve davran??sal fenomeni temsil eder.

Geçerlik

Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i'nin Türkçe uyarlama çal??mas?nda geçerlik analizlerine dair ayr?nt?l? bulgular, özet kaynakta aç?kça belirtilmemi?tir. Ancak, bir uyarlama çal??mas?n?n do?as? gere?i, yap? geçerli?ini desteklemek amac?yla genellikle faktör analizi veya benzeri yap?sal testler uygulanm??t?r. Bu çal??malar, ölçek maddelerinin teorik olarak öngörülen yap?y? ne ölçüde temsil etti?ini ara?t?rmay? içerir.

Ölçe?in kültürel adaptasyonunun, hedef popülasyonun diyet ve ya?am tarz? özelliklerine uygunlu?unu sa?lamak amac?yla uzman görü?leri ve dilsel e?de?erlik çal??malar? ile desteklendi?i varsay?lmaktad?r. Ölçe?in klinik geçerli?i, yüksek uyumsuzluk skorlar?n?n kötü klinik sonuçlarla (örne?in, yüksek interdiyalitik kilo al?m? veya yüksek serum potasyum seviyeleri) ili?kili olup olmad???n?n incelenmesiyle do?rulan?r.

Güvenirlik

Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i'nin iç tutarl?l?k güvenirlik katsay?s?, adaptasyon çal??mas?nda incelenmi?tir. Yap?lan analizler sonucunda ölçe?in genel Cronbach Alfa katsay?s? 0.70 olarak saptanm??t?r. Bu de?er, sosyal bilimler ve psikometrik de?erlendirmeler literatüründe genel kabul görmü? ve yeterli kabul edilen bir iç tutarl?l?k düzeyine i?aret etmektedir.

0.70 de?eri, ölçekteki maddelerin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü ve dolay?s?yla ölçe?in güvenilir sonuçlar üretti?ini göstermektedir. Güvenirlik çal??malar?n?n bir parças? olarak, zaman içinde tutarl?l??? de?erlendiren test-tekrar test güvenilirli?i gibi ek analizlerin de yap?lm?? olmas? muhtemeldir, ancak bu bilgi özet kaynakta yer almamaktad?r.

Faktör Analizi

Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i'nin Türkçe versiyonunun geçerlik çal??mas? kapsam?nda, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe örneklemde de korunup korunmad???n? belirlemek amac?yla faktör analizi yönteminin kullan?ld??? varsay?lmaktad?r. Faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi temel boyutlar alt?nda topland???n? ortaya koyarak yap? geçerli?ine katk?da bulunur.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Uyarlama çal??malar?nda genellikle do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullan?larak orijinal ölçe?in faktör yap?s? test edilir. Ancak, bu özet kaynakta faktör yükleri, aç?klanan varyans yüzdesi veya faktör say?s? gibi spesifik faktör analizi sonuçlar?na dair bilgi bulunmamaktad?r. Bu bilgiler, ölçe?in orijinal makalesinde mevcuttur.

Araç

Test Türü: Uyarlama ve Öz Bildirim Ölçe?i

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme. Hastalar, uyumsuzluk düzeylerini a?a??daki seçeneklerle belirtirler:

0 = Uyumsuzluk Yok
1 = Hafif Uyumsuzluk
2 = Orta Düzeyde Uyumsuzluk
3 = Ciddi Uyumsuzluk
4 = Çok Ciddi Uyumsuzluk

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Diyaliz Tedavisi Gören Hastalar

Ya? Grubu: Yeti?kin (Genellikle Kronik Böbrek Yetmezli?i tan?s? alm?? yeti?kin hastalar)

Popülasyon Detaylar?: Son dönem böbrek yetmezli?i tan?s? ile düzenli olarak hemodiyaliz veya periton diyaliz tedavisi alan bireyler.

Test Metodolojisi: Uygulama bireysel veya grup halinde yap?labilir. Hastalar, diyet ve s?v? k?s?tlamalar?na ne s?kl?kla veya ne düzeyde uymakta zorland?klar?n? gösteren maddeleri i?aretlerler. Yüksek puanlar, yüksek düzeyde uyumsuzlu?u gösterir.

Anahtar Kelimeler

Hasta Uyumsuzlu?u, Diyaliz Tedavisi, Böbrek Hastal???, Diyet K?s?tlamalar?, Hem?irelik De?erlendirmesi, Psikometri, Cronbach Alfa.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?leti?im Adresi: polatcenker1256@yahoo.com

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, Belgüzar Kara taraf?ndan 2009 y?l?nda Anadolu Hem?irelik ve Sa?l?k Bilimleri Dergisi'nde yay?mlanan geçerlik ve güvenirlik çal??mas? ile Türkçe literatüre kazand?r?lm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Test Y?l? (Adaptasyon): 2009

Ücret Durumu: Akademik ara?t?rmalarda kullan?m için yazar?n iznine tabidir, genellikle ücret talep edilmez.

PDF Kayna??: Ölçe?in orijinal PDF dosyas?na a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: diyaliz-diyet-ve-sivi-kisitlamasina-uyumsuzluk-olcegi-ddso-toad.pdf

Kaynaklar

Kara, B . (2009). Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?inin geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Anadolu Hem?irelik ve Sa?l?k Bilimleri Dergisi*, *12*(3), 20-27.

Diyaliz Diyet ve S?v? K?s?tlamas?na Uyumsuzluk Ölçe?i (DDSÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçe?in orijinal maddeleri, sa?lanan özet kaynakta yer almamaktad?r. Maddelerin tamam?na ula?mak için yukar?da belirtilen referans makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM